

non quia despectum se dicit; sed quia inscius contra se peccabat, ut cessarent ab eo tentationes, per quas perfectior fiebat. Per se similiter explicat D. Thomas, Remigius, & alij.

Matth. 7. n. 1. Si ergo vos, cum sitis mali nostis bona data dare filiis vestris, quanto magis Pater vester, qui in caelis est, dabit bona petentibus se.

Ibid. num. 1. 2. Omnia ergo quaecumque vultis, ut faciant vobis homines, & vos facite illis. Haec est enim lex, & Prophetarum.

VERSIONES.

Tolet. in cap. 1. Vos, cum sitis maligni. Lucae, n. 2. 8. ex Graco.

Syriacus. Nostis munera bona dare filiis vestris.

Vatablus n. 1. 2. Ut faciant vobis homines, talia & vos facite illis.

Tertull. ad ver. Quomodo vultis, ut faciant vobis homines.

cap. 1. 0. D. August. lib. 2. Ut faciant vobis homines bona.

cap. 2. 2. Theodulph. Aurelianens. in sua epist.

S. Sixtus Papa. Et vos facite illis similiter.

in epistol. de malis doctoribus.

ALTER TEXTUS.

Luc. 11. n. 1. 2. Si ergo vos, cum sitis mali, nostis bona data dare filiis vestris, quanto magis Pater vester de caelo dabit spiritum bonum petentibus se.

Luc. 6. n. 3. 1. Et prout vultis, ut faciant vobis homines, & vos facite illis similiter.

EXPOSITIO.

53.

Hieron.

Chrysof.

ARGUMENTATUR Dominus à minori ad majus; à terreno parente ad caelestem. Et ait: Si ergo vos, per modum conclusionis, cum sitis mali, hoc ait, dicit Hieronymus, quia non solum cum Apostolis, sed quia cum omnibus loquebatur, vel, ut dicunt Chrysofomus homil. 24. Euthy-

mius, Theophylactus, Cassianus collatione 23. Euthym. Theophyl. cap. 4. homines appellantur mali comparatione bonitatis divinae. Omnes justitiae nostrae, quasi panni menstruati, Isai. 64. num. 6. Vel, ut etiam Hieron. ait Hieronymus, mali, non ob actum, sed ob propensionem, & inclinationem naturae. Seu, ut explicat S. Augustinus, & S. Thomas, non August. dicitur: Vos estis mali, sed cum sitis, seu S. Thom.] quamvis mali, tamen nostis dare bona data, hoc est, bona salutifera, & utilia, data, hoc est, concessa vobis à Deo, filiis vestris, id est, vestris liberis, quia sunt filij, & paterno affectu eos diligitis.

Quanto magis Pater vester, qui omnis malitiae est expers, & cujus natura summae bonitatis est. Et nota, quod homines primò dicit malos; nunc verò filios appellat, quia malos dicit, eorum propensionem ex corrupta natura arguens, & oburgans; nunc autem eos filios nominat, dum se Patrem dicit, ut ipsos condecoret, & nobilitet. Qui est in caelis, id est, quia suis beatis in caelo manifestatur, & cujus dona sunt de caelo, & ad caelum ordinantur. Dabit bona petentibus se. Non dixit, dabit petita, quia saepe homo inscius suis vocibus petit id, quod sibi est noxium, Deus autem, ut misericors, dat id, quod est bonum. D. Remigius notat, quod dicit bona absolute, quia vera, & solida bona sunt, quae conducent ad beatitudinem. D. Lucas autem posuit: Dabit spiritum bonum; quia omnia bona per gratiam sancti Spiritus dantur.

Omnia ergo. Duas connexiones ad antecedentia ponit Chrysofomus homil. 24. Et primam, quam sequuntur Euthymius, Theophylactus, Albertus Magnus, & alij. Ut hoc dicatur veluti per compendium, & epilogum omnium, quae haecenus dicta erant. Nam supra dixerat Dominus, non esse iram concipiendam adversus proximum; mulierem alienam non concupiscendam, non esse hominem odio habendum; neminem temerè judicandum: concludit ergo, omnia, quaecumque vultis, ut faciant, &c. Secundo connectit Chrysofomus. Si cupitis exaudiri, praeter illa, quae dixi, etiam justa perficite, ut quaecumque vultis, ut faciant, &c. Quia verò homo in suo proprio commodo caecitat, & non cogitat, quae sunt aliorum, ideo Dominus domestico magistro nos erudit, ut unusquisque sibi regulam constituat justè, ac rectè cum proximis vivendi, ac agendi. Unde est commune principium naturalis legis. Quod tibi non vis, alteri ne facias; quod coincidit cum hac sententia: Omnia quaecumque vultis, ut faciant vobis, &c.

Haec est lex, & Prophetarum; hoc est, haec est summa, & recapitulatio praeceptorum, quae in lege, & Prophetis mandantur, id est, in veteri Testamento; nam per legem intelliguntur quinque libri Decalogi, per Prophetas reliquos omnes, etiam libros Regum, & Paralipomenon, ut vult Maldonatus. Et hoc dicitur summa legis, ut ponderat Divus Augustinus, nullus enim sibi vult eripi vitam, famam, honorem, uxorem, ac opus: ergo & tu haec noli ab aliis adimere. Dabit tamen Divus Augustinus lib. 2. de serm. Domini, cap. 22. & lib. 8. de Trinitate, cap. 7. Euthymius, Albertus Magnus, Divus Paschasius; quia, cum dicitur, totam legem in duobus mandatis consistere. Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, & proximum sicut te ipsum. Quomodo hic

de

de

de

de uno mandato dicitur: Haec est lex, Respondet primò D. Augustinus citato loco, lib. 1. de serm. Domini. hic non dicit totam legem, sed legem in hoc principio sitam esse. Illic verò dicit, hanc totam esse legem. Praclare etiam respondet citato loco de Trinitate. Totam legem hic denotari; nam vera dilectio proximi dilectionem Dei includit, & ab illa, tanquam à radice procedit. Dilectio enim proximi verè, & proprie fit propter Deum primò, & per se summè dilectam. Et similis est locus apud Paulum ad Galat. 3. num. 14. & ad Rom. 13. num. 8. Qui diligit proximum, legem implevit.

Dilectio proximi totam legem includit.

Rom. 13.

QUESTIO XI.

Quomodo intelligenda sit haec sententia: Quaecumque vultis, ut faciant vobis homines, vos facite illis.

57. August. Difficultas quaestioni.

Bjreit hic magnus Augustinus lib. 2. de serm. Domini, cap. 22. Potest enim aliquis velle provocari, ut immoderate bibat, ut se ingurgiet epulis, ut ad luxuriam promoveatur, ridiculum autem est, si ille existimet, implere hanc sententiam, erga alios similia praestando.

58.

Respondet primò Augustinus citato loco. Ad manifestationem sententiae legendum esse: Quaecumque vultis, ut faciant vobis bona; & ideo cum illo additamento bona tollitur omnis controversia. Secundo respondet idem Augustinus, D. Paschasius lib. 4. in Matth. Albertus Magnus, S. Thomas, quod non est necesse facere illud additamentum bona, quia Dominus ait: Quaecumque vultis, voluntas enim non est, nisi bonorum; cupiditas autem malorum est; & ideo dum dicit vultis, de bona intentione, ac opere agit.

August. Paschas. Alb. Mag. S. Thom.

59. Fulgent.

Tertiò, D. Fulgentius lib. 1. de Remissione peccatorum, cap. 17. notat, quod non dixit Dominus: Quaecumque vobis fecerint homines, eadem illis facite; sed, quaecumque vultis, ut faciant; quod de voluntate recta, ac secundum debitum naturae est intelligendum, ut observat Abulensis quae. 21. Ac proinde nostra voluntas erga nos, sit regula de ea, quam debemus habere erga fratres nostros. Quod eleganter dicit Chrysofomus homil. 13. ad populum. Christus, ait, post multas illas beatitudines dicebat: Quaecumque vultis, ut faciant vobis homines, hoc & vos facite ipsis: Non est opus multis sermonibus, aut legibus, voluntas tua sit lex. Vis beneficia capere? Confer beneficium alteri. Vis, misericordiam consequi? miserere proximi. Vis laudari? Lauda alium. Vis amari, ama. Vis, paribus primis potiri? Cede illis, prius. Tu sis iudex, tu sis vira tuae legis actor.

Abulens.

Chrysof. Quod sibi homo vult, praestet aliis.

60. Incidens dubium.

Inurgit hinc difficultas. Christus hinc mandat suis: Quaecumque vultis, ut vobis homines faciant, vos facite illis. Ubi Christus praecipit, ut ita attendamus ad ea, quae sunt proximorum, sicut attendimus ad ea, quae nostra sunt; ac proinde concedit, & supponit, quod quilibet agere valeat de his, quae ad se pertinent. Apostolus Paulus 1. Corinth. 10. num. 24. ait: Nemus quod suum Sylvira in Evang. Tom. 11.

est, quarat. Et etiam 1. Corinth. 13. num. 5. Charitas non quarit, quae sua sunt. Christus permittit, ut quilibet valeat cogitare de his, quae ad se pertinent; & Paulus hoc vetat; imò expressè ait ad Philipp. 2. num. 4. Non, quae sunt singuli, considerantes, sed quae aliorum. Christus Dominus permittit hominis fragilitati, ut de suis cogitet, ad miseram hominum conditionem condescendens. At Apostolus, tanquam bonus famulus; Domini vestigia sequebatur, & ad apicem perfectionis evectus, totus aliorum commodis erat impensus. Salvianus de gubernatione Dei, praefata Christi verba cum Apostolo componens, ita ait: Vides, quam fideliter praeceptum Christi fuerit executus, ubi cum Salvator, si nos pro aliis, sicut pro nobis, jussit cogitare, ille plus aliorum nos commodis jussit consulere, quam nostris: boni scilicet Domini famulus, & singularis magistri praclarus imitator, qui in vestigiis Domini sui ambulans, patientiora quodammodo, & expressiora pedibus suis fecit Domini sui esse vestigia.

Matth. 7. n. 1. 3. Intrate per angustam portam, quia lata est porta, & spatiosa via, quae ducit ad perditionem, & multi sunt, qui intrant per eam.

Ibid. num. 1. 4. Quam angusta porta, & arcta via est, quae ducit ad vitam, & pauci sunt, qui inveniunt eam.

VERSIONES.

S. Valerius bo. Quam ampla, & spatiosa est via.

Lucifer Caralitan. lib. 1. Quae ducit ad interitum, multi ingrediuntur per illam.

S. Athanas. Theophylactus.

Quid? angusta est porta.

num. 14. S. Leo serm. 11. Angusta, & ardua est via, de Quadrage.

Syriacus. Quam parva est porta, & stricta via.

S. Maximus bo. Arcta, & angusta est via, quae ducit ad regnum, chaele.

ALTER TEXTUS.

Luc. 13. n. 24. Contendite intrare per angustam portam: quia multi, dico vobis, quaerent intrare, & non poterunt.

